

Підсосонна Я. Г.

*старший викладач кафедри фінансових ринків та технологій
Державний податковий університет*

Бондаренко А. В.

*ОПП «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»,
I курс бакалавр
Державний податковий університет*

ПЕРЕВАГИ CASHLESS-РОЗРАХУНКІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Cashless-розрахунки, або безготівкові розрахунки – це сучасний швидкий, зручний та безпечний спосіб оплати товарів та послуг. Постійні транзакції, що вимагали практичних та швидких платежів, спричинили появу безготівкових форм розрахунків.

Безготівкові розрахунки здійснюють за допомогою безготівкових перерахувань по розрахунковим, поточним і валютним рахункам клієнтів в банках, систем кореспондентських рахунків між різними банками, клірингових заліків взаємних вимог через розрахункові палати, а також за допомогою векселів та чеків, що замінюють готівку [1, с. 49].

Питання здійснення безготівкових розрахунків та механізму їхньої практичної реалізації досліджують багато вчених, зокрема: Л. А. Бехтер, Є. О. Бублик, М. О. Євдокімова, І. В. Пасічник, Т. П. Погорелова, Т. О. Савченко, Л. О. Невідома, І. І. Попович та інші. Однак, ряд питань досі лишаються актуальними та потребують подальших досліджень.

На сьогоднішній день в Україні прослідковується чітка тенденція щодо збільшення кількості та обсягів безготівкових платежів. Українці дедалі частіше віддають перевагу cashless-розрахункам. Безготівкові розрахунки давно стали невід’ємною частиною нашого повсякденного життя, звичкою, що відповідає потребам сьогодення. Водночас це є певним показником зростання рівня фінансової грамотності та довіри до платіжних інновацій.

На початку війни Національний банк України рекомендував підприємцям підтримувати та популяризувати карткові розрахунки. Для підприємства це безпечно, адже не треба інкасувати готівку в умовах постійних повітряних тривог та побоювань зустріти на дорогах можливих диверсантів. Для клієнтів – це уникнення черг до банкоматів та ризику постраждати від мародерів.

Для клієнтів-фізичних осіб безготівкові розрахунки мають наступні переваги:

- швидкі та зручні платежі 24/7 – можливість здійснення транзакції у будь-який момент часу та в будь-якому місці;
- контроль грошових операцій – контроль балансу коштів через мобільні додатки; аналіз статистики витрат, що допомагає контролювати бюджет;
- безпека – не потрібно переносити великі суми готівки, що може привабити злодіїв; при втраті або пошкодженні картки гроші з рахунку нікуди не зникнуть.

Безготівкові платежі є одним з основних способів розрахунків між підприємствами, організаціями та установами як в Україні, так і в інших країнах

світу. Безготівкові розрахунки з використанням сучасних цифрових технологій дають змогу значно прискорити платіжні операції, скоротити кількість готівкових грошових коштів та частку ризику під час розрахунків покупців з постачальниками, тобто є зручними, швидкими та ефективними [2].

Відмова від готівкових грошей – загальносвітова тенденція. Наприклад, у Швеції готівка складає лише 1% від загального обігу, а до 2030 року країна планує на 100% від неї відмовитись, і приймати для оплати за товари лише платіжні картки [3].

Статистика використання платіжних карток, емітованих банками України свідчить, що безготівкові розрахунки українців залишаються на високому рівні, попри другий рік війни. Протягом 2023 більшість операцій з платіжними картками були безготівковими.

У 2023 році частка безготівкових операцій із використанням платіжних карток за сумою досягла 65% у загальній сумі операцій із платіжними картками. За довоєнний 2021 рік цей показник становив 61%. Частка безготівкових операцій за кількістю – 93,5% (за 2021 рік – 90,1%). Позитивна динаміка свідчить, що платіжна інфраструктура України забезпечує безперебійне та стає обслуговування безготівкових операцій з платіжними картками, що дає змогу зберігати високий рівень довіри українців до безготівкових розрахунків [4].

З розвитком прогресу банки намагаються переходити на випуск віртуальних або цифрових карт, так як це не тільки заощаджує кошти банку, але й дозволяє клієнтам максимально швидко почати користуватися картою за потреби. Також за допомогою карт можна виконувати величезну кількість операцій, найпоширенішою серед яких є оплата будь-яких покупок, як у звичайних магазинах, так і в мережі інтернет [2].

Варто зазначити, що безготівкові розрахунки – це прозорі розрахунки. Завдяки cashless розвиток тіньової економіки стає неможливим, адже для її функціонування необхідна саме готівка. Чим вищий відсоток тіньових операцій, тим більше страждає державний бюджет від недоотримання надходжень.

Безготівкові платежі запобігають незаконним діям, таким як ухилення від сплати податків та відмивання доходів. Банки можуть прослідкувати рух коштів на рахунках своїх клієнтів, тобто здійснювати фінансовий моніторинг. Згідно Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдженої зброї масового знищення» суб'єкт первинного фінансового моніторингу має право зупинити здійснення операцій, якщо вони є підозрілими, вимагати додаткової інформації від клієнта, якщо сума фінансової операції дорівнює чи перевищує 400 тисяч гривень [5].

Отже, безготівкові форми розрахунків сприяють зменшенню тіньової економіки та ухилянню від плати податків. Електронні платежі забезпечують більш комплексний нагляд і моніторинг, і можуть інформувати монетарну та економічну політику центральних банків. Користуючись безготівковими розрахунками ми допомагаємо зміцнювати вітчизняну економіку. Розширення сфери безготівкових розрахунків сприяє прозорості платежів та економічному росту держави.

Список використаних джерел:

1. Погорелова Т. П. Сучасні форми безготівкових розрахунків: їх переваги та недоліки. Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств: тези доповідей V Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 13-14 травня 2021 р. – Дніпро : ННІЕ, 2021. – с. 49-52 URL: <https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/5128/1/%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B0%20%D0%9F%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D1%80%D1%94%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D1%8C%202021.pdf>
2. Феदिшин М. П., Вовк М. М. Діджиталізація безготівкових розрахунків в умовах пандемії covid-19. Економіка та суспільство. 2021. Випуск 32. URL: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/811/778>
3. Ареф'єва І. Безготівкові розрахунки. Електронний ресурс URL: <https://financer.com/ua/wiki/bezgotivkovi-rozrahunky/>
4. Другий рік повномасштабної війни: обсяги безготівкових розрахунків зростають. Електронний ресурс URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/drugiy-rik-povnomasshtabnoyi-viyni-obsyagi-bezgotivkovih-rozrahunkiv-zrostayut>
5. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового ураження: Закон України від 06.12.2019 № 361-IX зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>

Соколов А. М.

*магістр з економіки, провідний фахівець фондових ринків,
Інвестиційна компанія та ліцензований учасник фондового ринку HUG'S*

Охрименко І. Б.

*к.е.н., доцент,
доцент кафедри банківської справи та страхування
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана*

ПЕРСПЕКТИВИ ТА РИЗИКИ ВПРОВАДЖЕННЯ Е-ГРИВНІ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ ГРОШЕЙ ЦЕНТРАЛЬНИХ БАНКІВ

Сучасна цифровізація є масштабною і глибокою. Вона трансформує робочі місця, формат освіти, торгівлі, інновацій, життєвих циклів продуктів і багато іншого – буквально все життя. Платежі, а в більш фундаментальному сенсі – гроші, також зазнають кардинальних змін. Вони переживають найбільшу трансформацію за всю історію. Оскільки готівкові гроші стають все менш популярними серед споживачів, а натомість стрімко розвиваються такі їх форми як криптовалюти, центральні банки активно працюють над тим, щоб не відставати від сучасних тенденцій і також впроваджувати інновації.